

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

فرایند تهیه طرح‌های شهری در ایران فرایند پس از تهیه طرح

فرایند پس از تهیه طرح‌های شهری در سه مرحله شکل می‌گیرد:

الف: تصویب،

ب: ابلاغ،

پ: اجرا.

هر یک از این مراحل در طرح‌های گوناگون شهری از قبیل طرح‌های جامع، تفصیلی، هادی و... مسیرهای خاص خود را طی می‌کنند که در ادامه این مراحل و مسیرها شرح داده خواهد شد.

فرایند تصویب طرح‌های جامع شهری

با استناد به ماده ۲ قانون شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، وظیفه بررسی و تصویب نهایی طرح‌های جامع شهری و تغییرات آن‌ها در خارج از نقشه‌های تفصیلی، و همچنین تصویب معیارها و ضوابط و آیین‌نامه‌های شهرسازی، بر عهده شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نهاده شده است. این شورا در جلسه مورخ ۱۳۷۱/۴/۱، مراحل بررسی و تصویب طرح‌های جامع شهری را با استناد به بند ۱ ماده ۴ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به شرح زیر به تصویب رسانده است:

الف: مراحل بررسی و تصویب طرح‌های جامع شهرهای با جمعیت بیش از ۲۰۰ هزار نفر

۱- بررسی طرح در شورای برنامه‌ریزی استان حداکثر ظرف یک ماه و ارسال گزارش بررسی، به دبیرخانه شورای عالی. تبصره: در صورتی که شورای برنامه‌ریزی استان پیشنهاد دهد که تغییرات و اصلاحاتی در آن صورت گیرد زمان انجام آن را نیز تعیین خواهند کرد. بدیهی است در این صورت مهلت شورای برنامه‌ریزی استان برای بررسی محدود مجدد طرح و رسیدگی به تغییرات و اصلاحات یک ماه بعد از تاریخ تحویل مجدد؛ طرح خواهد شد ولی به هر حال زمان بررسی طرح در شورای برنامه‌ریزی استان جمعاً نباید از دو ماه تجاوز کند.

۲- بررسی طرح در کمیته‌های فنی نامبرده در زیر و گزارش نتایج بررسی‌ها توسط دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران:

۱-۲- کمیته فنی و کالبدی؛ متشکل از نمایندگان وزارت کشور، وزارت راه و شهرسازی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی (میراث فرهنگی)، سازمان حفاظت محیط‌زیست، وزارت نیرو، وزارت کشاورزی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان برنامه و بودجه (حداکثر ۳ جلسه).

۲-۲- کمیته فنی، اجتماعی و اقتصادی؛ متشکل از نمایندگان سازمان برنامه و بودجه، وزارت راه و شهرسازی، وزارت صنایع، وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی، وزارت کشور و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۳-۲- کمیته فنی، ضوابط و مقررات؛ متشکل از نمایندگان وزارت کشور، وزارت راه و شهرسازی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی (میراث فرهنگی)، (حداکثر ۳ جلسه).

۳- استماع گزارش دبیرخانه از تلفیق نظرات کمیته‌ها، مذاکره نهایی و رأی‌گیری برای تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران.

ب: مراحل بررسی و تصویب طرح جامع شهرهای با جمعیت کمتر از ۲۰۰ هزار نفر

طبق مصوبه شورای عالی این مراحل به شرح زیر هستند:

۱- بررسی طرح در کمیته‌های فنی؛ متشکل از نمایندگان اعضای شورای برنامه‌ریزی استان، با ترکیب و مدتی که در چند سطر بالا ذکر شده و گزارش نتایج بررسی‌ها توسط اداره کل راه و شهرسازی به شورای برنامه‌ریزی استان.

۲- استماع گزارش اداره کل راه و شهرسازی، مذاکره نهایی و رأی‌گیری برای اتخاذ تصمیم توسط شورای برنامه‌ریزی استان.

۳- ارائه گزارش شورای برنامه‌ریزی استان به شورای عالی شهرسازی و معماری توسط دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری حداکثر ظرف یک ماه برای تصویب شورای عالی.

گفتنی است، همچنان که در بند ۲ فوق ذکر شده، شورای عالی شهرسازی و معماری، مراحل و چگونگی تصویب طرح‌های جامع شهرهای زیر ۲۰۰ هزار نفر جمعیت را قبلاً در مصوبه مورخ ۱۳۶۹/۶/۱۲ به شرح زیر معین کرده است:

" نحوه تصویب طرح جامع شهرهای زیر ۲۰۰ هزار نفر براساس سرشماری سال ۱۳۶۵ در شورای برنامه‌ریزی استان‌ها موضوع مصوبه ۱۳۵۷/۲/۱۸ هیأت وزیران در شورای عالی شهرسازی و معماری مورد بررسی واقع شد و تصمیمات زیر اتخاذ گردید.

۱- گزارش هریک از طرح‌های مصوب شورای استان باید حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ تصویب توسط دبیر شورای عالی شهرسازی و معماری به شورای عالی شهرسازی و معماری ارائه گردد.

۲- موارد استثنایی که لازم است در شورای عالی شهرسازی و معماری، بررسی و تصویب شود، قبلاً در شورای عالی شهرسازی و معماری تعیین خواهد شد.

۳- نماینده وزارت دفاع در شورای برنامه‌ریزی استان توسط وزیر دفاع تعیین خواهد شد.

۴- در موارد خاص که شورای برنامه‌ریزی استان، بررسی و تصویب طرح بعضی از شهرها را به دلایل خاص از شورای عالی درخواست نماید، طرح در شورای عالی مورد بررسی قرار خواهد گرفت."

با توجه به آنچه گفته شد، فرایند تصویب طرح‌های جامع شهری یا طرح توسعه و عمران شهر و حوزه نفوذ به‌طور خلاصه چنین است: اداره کل پس از ارزیابی و بررسی مقدماتی برنامه، آن را در اختیار کمیته فنی شورای برنامه‌ریزی استان می‌گذارد. این کمیته با سه کمیسیون کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و ضوابط و مقررات به ارزیابی فنی برنامه پرداخته و در صورت تأیید، آن را جهت تصویب به شورای شهرسازی ارجاع می‌دهد. این شورا مرجع نهایی تصویب طرح‌های توسعه شهری، شهرهای با جمعیت کمتر از ۲۰۰ هزار نفر است، اما در مورد شهرهای بزرگ‌تر، برنامه پس از تأیید شورای برنامه‌ریزی استان به کمیته فنی شورای عالی شهرسازی و معماری ارجاع می‌گردد و در این مرحله نیز در صورت مثبت بودن ارزیابی فنی و نظریه شورای عالی، طرح از تصویب می‌گذرد.

در این میان شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در جلسه مورخ ۱۳۷۴/۴/۵ مقرر کرد که طرح‌های جامع برای شهرهایی مرکز استان که جمعیت آن‌ها کمتر از ۲۰۰۰۰۰ نفر است از شمول شیوه بررسی در تصویب مصوبه مورخ ۱۳۶۹/۶/۱۲ شورای عالی مستثنی گردد و تابع شیوه بررسی و تصویب شهرهایی با جمعیت بیش از ۲۰۰۰۰۰ نفر شود.

